

Akut kostik özofagus yanıklarında antibiyotik seçimi

Ata ERDENER, Hüseyin İLHAN, Oktay MUTAF

Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Cerrahisi Anabilim Dalı, Bornova, İzmir

Özet

Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Cerrahisi Anabilim Dalına 1987-1989 yılları arasında ciddi özofagus yanığı saptanan ve düzenli takibi yapılabilen 63 olgu başvurmıştır.

Bunlardan 39 olguya seftriakson+akson+mikasin sülfat, 24 olguya ise ampisillin+gentamisin sülfat kombinasyonu uygulanmıştır. 3 haftalık akut faz tedavi sonunda olgular özofagoskopik ve radyolojik olarak incelendiğinde; seftriakson+amikasin grubundaki olguların % 23 ünde, ampisillin+gentamisin grubunda ise olguların % 25 inde iyileşme olduğu saptanmıştır. Kostik özofagus yanıklı olguların akut faz tedavisinde seftriakson+amikasin ile ampisillin+gentamisin kombinasyonları arasında tedavi sonuçları bakımından istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığı görülmüştür ($p > 0.05$). Ampisillin+gentamisin kombinasyonu, seftriakson + amikasin kombinasyonuna göre, 6 kat daha ucuzdur.

Anahtar kelimeler: Kostik özofagus yanığı, antibiyotik

Summary

Choice of antibiotics in acute phase caustic esophageal burns

63 Patients with severe acute esophageal burns were admitted to the Department of Pediatric Surgery, Ege University Faculty of Medicine between 1987 and 1989.

39 cases were treated with ceftriaxone+amikacin sulphate and 24 cases with ampicilline+gentamicine sulphate combinations for wound infection profilaxis. After three weeks of acute phase therapy the patients in both groups were reevaluated by esophagoscopy and also radiologically. 23 % of the ceftriaxone+amikacin group and 25 % of the ampicillin+gentamicine group healed uneventfully ($p > 0.05$).

Ceftriaxone+amikacin combination costs six times more compared to ampicilline+gentamycine therapy.

Key words: Caustic esophageal burns, antibiotics

Giriş

Çocuklarda kostik maddelerin yanlışlıkla ağıza alınıp yutulması sonucu ağız, farinks ve özellikle özofagusta yanıklar oluşabilmektedir. Özofagus yanığına bağlı olarak gelişen striktür sonucu yutma güçlüğü ortaya çıkabilir ve uzun süreli tedavi gerektirebilir. Kostik özofagus yanıkları önlenilebilir bir durum olmasına karşın, kliniğimize her yıl başvuran olgu sayısı devamlı artış göstermektedir.

Kliniğimizde kostik özofagus yanıklarında akut ve kronik fazda uygulanacak tedavi yöntemleri standart hale gelmiştir (1,2). Özofagus yanıklarının

da akut fazda antibiyotik kullanılması açık yara nedeniyle klasik tedavi yöntemleri arasında yer almaktadır. Bu amaçla değişik antibiyotikler kullanılabilir.

Bu yazıda kliniğimizde kostik özofagus yanıklarında akut fazda uygulanan iki ayrı antibiyotik kombinasyonunun tedavi sonuçları üzerindeki etkileri araştırılmış ve sonuçları tartışılmıştır.

Gereç ve Yöntem

Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Cerrahisi Anabilim Dalında 1987-1989 yılları arasında ciddi özofagus yanığı saptanan ve düzenli takibi yapılan 63 olgu gerecimizi oluşturmaktadır.

Tüm olgularda ilk 24 saat içinde genel anestezi altında özofagoskopi yapılarak tanı konmuştur.

Adres: Dr. Ata Erdener, Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Cerrahisi Anabilim Dalı, Bornova, İzmir

Tablo I. Akut kostik özofagus yanıklarında kullanılan antibiyotikler ve sonuçları

Kullanılan Antibiyotik	Ampisillin+gentamisin	Seftriakson+amikasin
Olgu sayısı	39	24
İyileşen olgu sayısı ve %	9 (% 23)	6 (% 25)
Darlık oluşan olgu sayısı ve %	30 (% 77)	18 (% 77)

Özofagus yanıklı olgular ilk 48 saat intravenöz beslenmiş, 48 saat sonra ağızdan steril su verilerek sulu gıdaya geçilmiştir. Özofagus yanıklı 39 olguya seftriakson (80 mg/kg)+amikasin sülfat (15 mg/kg) kombinasyonu, 24 olguya ise ampisillin (150 mg/kg)+gentamisin sülfat (5-7 mg/kg) başlanmıştır.

Bu hasta gruplarında kortikosteroid kullanılmamıştır. Üçüncü hafta sonunda, farklı antibiyotik uygulanan iki gruptaki olgular radyolojik, özofagoskopik olarak ayrıca tedavinin başlangıcındaki ve sonundaki lökosit sayıları yönünden değerlendirilerek kıyaslanmıştır.

Bulgular

Her iki grupta en küçük yaş 1, en büyük yaş 14 olup ortalama yaş 3,2 dir.

Üç haftalık tedavi sonunda özofagoskopik ve radyolojik olarak elde edilen sonuçlar Tablo 1 de gösterilmiştir.

Her iki grup birbiriyle kıyaslandığında tedavi sonuçları yönünden anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür.

Tedavinin başlangıcındaki ve sonundaki lökosit değerleri kıyaslandığında da her iki grup antibiyotik kombinasyonu arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p > 0.05$).

İstatistiksel değerlendirmeler Ege Üniversitesi Bilgisayar Merkezince yapılmış ve Student-t testi kullanılmıştır.

Tartışma

Önlenebilir bir durum olmasına karşın, kliniğimize başvuran kostik özofagus yanıklı olguların sayısı her yıl artmaktadır. Özofagus yanığı nedeniyle başvuran olguların büyük bir bölümünde yakıcı etken sodyum hidroksittir. Sosyo-ekonomik düzeyi düşük aileler tarafından temizlik amacıyla kullanılan bu yakıcı madde, çocuk ta-

rafından yanlışlıkla su yerine az miktarda içilebilmektedir.

Kostik özofagus yanığı nedeniyle kliniğimize başvuran olgularda akut fazda uygulanan tedavi yönteminin standart hale gelmiştir (1,2). Bu olgularda solunum yok açık tutulduktan ve damar yolu açıldıktan sonra genel anestezi altında özofagoskopi yapılmaktadır. Özofagoskopi sonrası özofagus yanığı saptanan olgular tedavi programına alınmaktadır.

Kostik özofagus yanıklarında tartışmasız farmakolojik ajan antibiyotiklerdir (1-5). Bilindiği gibi kostik madde ile temas sonunda özofagusta açık yara oluşmaktadır. Tüm açık yaralarda olduğu gibi, özofagustaki yara da enfeksiyona adaydır. Bu nedenle akut özofagus yanıklarında antibiyotiklerin yeri tartışmasız görünmektedir. Bu amaçla değişik antibiyotikler kullanılabilir.

Özofagus yanığı nedeniyle kliniğimize başvuru yanık saptanan 39 olguya antibiyotik olarak seftriakson+amikasin sülfat kombinasyonu, 24 olguya ise ampisillin+gentamisin kombinasyonu başlanmıştır. Üç haftalık tedavi sonunda her iki gruptaki hastalar özofagoskopik ve radyolojik olarak değerlendirilmiş ve sonuçları kıyaslanmıştır. Ayrıca tedavinin başlangıcında ve bitiminde lökosit sayıları incelenerek antibiyotik kombinasyonlarının lökositoz üzerine etkileri araştırılmıştır.

3 haftalık akut faz tedavisinin sonunda seftriakson+amikasin uygulanan grupta hastaların % 33 ünde iyileşme, % 77 sinde ise özofagusta darlık olduğu saptanmıştır. Ampisillin+gentamisin grubunda ise hastaların % 25 inin iyileştiği, % 75 inde ise özofagusta darlık olduğu saptanmıştır.

Her iki antibiyotik grubundaki olgularda iyileşme ve darlık yönünden istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığı görülmüştür ($p > 0.05$).

Yine her iki hasta grubunda tedavinin başlangıcında ve üçüncü hafta sonunda lökosit sayıları incelendiğinde; gerek seftriakson+amikasin, gerekse de ampisillin+gentamisin kombinasyonlarının başlangıçta yüksek olan lökosit sayılarını üçüncü

haftada normal sınırlar içine düşürdüğü saptanmıştır. Bu yönden de her iki grup arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığı görülmüştür ($p > 0.05$).

20 kg vücut ağırlığı olan bir hastada, 10 günlük bir tedavi küründe, Ocak 1990 fiyatları baz olarak alındığında, ampisillin+gentamisin kombinasyonu 162.000 TL sı tutarken, seftriakson+amikasin kombinasyonu 760.000 TL sına mal olmaktadır. Ampisillin+gentamisin kombinasyonu, seftriakson+amikasin kombinasyonuna göre % 79 daha ucuza gelmekte veya diğer bir deyişle 6 kat daha ekonomik olmaktadır.

Sonuç olarak, kostik özofagus yanıklı olguların akut fazında uygulanan antibiyotik tedavisinde seftriakson+amikasin kombinasyonu ile ampisil-

lin+gentamisin kombinasyonları arasında tedavi sonuçları yönünden anlamlı bir fark olmadığı ve ampisillin+gentamisin kombinasyonunun çok daha ekonomik olduğu görülmüştür.

Kaynaklar

1. Mutaf O: Çocuklarda özofagus yanıkları. A.Ü. Tıp Fak Mec 36:297, 1983.
2. Mutaf O: Çocuklarda kostik özofagus yanıkları, Pediatric Cerrahi Dergisi 2:69, 1988.
3. Oakes DD, Sherck JP, Mark JBD: Lye ingestion clinical patterns and therapeutic implications. J Thorac Cardiovasc Surg 83:194, 1982.
4. Tunell WP: Corrosive strictures of the esophagus. In: Welch KJ, Randolph JG, Ravitch MM, O'Neill JA, Rowe MI (Ed) "Pediatric Surgery". Chicago, London, 1986, s:698.
5. Webb WR, Kountras P, Ecker RR: An evaluation of steroids and antibiotics in caustic burns of the esophagus. Ann Thorac Surg 9:95, 1970.